

Aleš Janšta

Výročí 750 let Hustopečí

Poznání nejstaršího období obce či města patří k přirozené snaze dosáhnout až ke kořenům vzniku. U mnoha lokalit je známá základací listina se všemi náležitostmi (vročením, majitel, panovník). Kde tyto údaje schází, je tendence posunout vznik do nepopsané minulosti. Dokládají to i známé rukopisy, které vyvolaly mnoho sporů. Méně známé je, že Masarykův kritický postoj byl poprvé zveřejněn v časopise Athenaeum, který vydával Ludvík Masaryk v Hustopečích v roce 1852.

I uznávání autoři dějin měli podíl na množství vykonstruovaných údajů, včetně vědomých falzifikátů. Tato skutečnost postihla i město Hustopeče. F. J. Schwoy uvádí v Topografii z roku 1793, že se moravský kníže Svatopluk uchýlil po prohrané bitvě do opevněných Hustopečí již v roce 893. („Diese Stadt ist alt, denn sie war schon im Jahr 893 ein halbarer Ort, wohin sicht das vor den Hungarn Flüchtige Heer des mährischen Königs Swatopluk in Sicherheit retten konnte“).

Podle současného stavu poznání můžeme předpokládat, že v uváděné době zde mohla být nanejvýš zeměpanská osada neznámého názvu. Skutečné opevnění města bylo uskutečněno na základě výsady krále Vladislava II. Jagellonského z 12. 3. 1510. Je ovšem také známo, že Svatoplukova přítomnost se traduje na mnoha místech až po starodávnou Nitru. Popis Schwoye také zcela postrádá uvedení dosud prvního známého majitele Viléma z Egerberku. I další autoři dali přednost převzetí údajů od předchůdců, aniž by je ověřovali. Thomas Schüller, autor dějin města z roku 1890, zase přizpůsobil celou minulost ryze německému pohledu. Popírá slovanskou minulost, pozastavuje se nad existencí českých listin, ale neuvádí je. Zdůrazňuje německou kolonizaci a posunuje ji časově do staršího období, než je skutečnost.

Ve 13. století upevňovali Přemyslovci svoji moc na jižní Moravě, zvláště v blízkosti hranic s Uhry. Tím se také posílilo postavení šlechty, která zde z králova pověření vykonávala důležité vojenské a správní funkce. Bohatství a moc zde získali mimo domácí šlechtu i příchozí z Čech. K ním patřil i Vilém z Egerberku, původem z rodu vládků z Chýš. Bylo to v době domácí války mezi králem a jeho synem Přemyslem, markrabětem moravským. Vilém získal přízní markraběte, a později i krále, značný majetek. Patřil mezi vlivné šlechtice, kteří prosazovali záměry krále, zejména v zabezpečení moravské hranice. Vilém se stal královským zmocněncem pro vybudování důležité pevnosti - města Uherského Hradiště. V té době byl již majitelem na Hustopečích a získal další statky na Břeclavsku a Zlínsku. Ještě jeho potomkům se dařilo tento rozsáhlý majetek držet po několik desetiletí.

V lichtenštejnském archivu ve Vaduzu se nacházejí tři listiny, mezi svědky, kteří potvrdzovali jejich platnost, je Vilém z Egerberku uváděn s novým přídomkem jako Vilém z Hustopečí.

První listina Přemysla Otakara II., markraběte moravského, dává Jindřichovi z Lichtenštejna ves Mikulov, jakmile na ní bude rezignovat Vilém z Drnholce a jeho bratr Heřman. Vydáno v Brně 14. ledna 1249.

Druhou listinou Přemysla Otakara II. s titulem - pán českého království, rakouský vévoda a moravský markrabě - je udělení městské svobody a výsady městu Uherské Hradiště. Datováno 23. května 1258 v Uherském hradišti.

Třetí listina má vztah k první, obnovuje Jindřichu z Lichtenštejna privilegium na ves Mikulov. Ve Vídni 1. května 1262.

Pro výročí 750 let Hustopečí byl zvolen letopočet 1249. Ve dvou darovacích listinách se objevují i starší údaje - a to letopočet 1247, kdy Oldřich Niger, měšťan brněnský, daroval klášteru herburskému vinici a mlýn v Hustopečích; o rok později byl tento dar stvrzen i olomouckým biskupem Brunem a papežem Inocencem IV. Ale letopočet 1249 zároveň dokládá prvního, prokazatelného majitele Hustopečí, tehdy uváděných pod názvem VZTOPESCH.